

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

ПЕРЕПЕЛИЦЯ ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 35.08:316.41

**Реферат
кваліфікаційної (магістерської) роботи**

**УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ
ЕЛЕМЕНТІВ ПРОЦЕСУ СТРАТЕГІЧНОГО
ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ**

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Харків – 2019

Кваліфікаційна (магістерська) робота є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук,
старший викладач,
Назіров Карім Заріфович,
Харківський національний
технічний університет
сільського господарства імені
Петра Василенка,
доцент кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Актуальність теми. Соціально-економічний розвиток регіону в нашій країні перебуває на стадії становлення. Довгий час невирішеними залишалися питання проблем розвитку регіонів, зв'язок регіонів та держави є слабкий, або зовсім відсутній, а державні методи регулювання є неієвими, ці проблеми надали поштовх регіональним керівникам вчитися самоуправлінню, саморозвитку та здібностям раціонально використовувати всі наявні ресурси з метою розвитку та покращення стану місцевості, налагодження зв'язків між регіонами, підвищення рівня життя населення в цілому.

В Україні стратегія розвитку держави визначається законодавчо і є загальнонаціональним орієнтиром для розробки відповідних стратегій розвитку її територій. Проте сьогодні, нажаль, ще не всі регіони усвідомлюють необхідність та важливе значення стратегічного планування.

Часи сподівання винятково на зовнішні державні чи міжнародні ресурси відходять в минуле, все більше набирає ваги тенденція до ефективного використання власних ресурсів, творення власної територіальної згуртованості, як в межах держав, так і в межах їх регіонів.

Стратегічне управління – діяльність з управління, що пов'язана з постановкою цілей і завдань органу державної влади та з підтримкою низки взаємовідносин між нею і оточенням, що надає їй можливість досягти своїх цілей, відповідає її внутрішнім можливостям та дає змогу залишатися сприйнятливою до зовнішніх потреб.

На сьогоднішній день публікації, присвячені різним аспектам стратегічного планування, можна зустріти практично в усіх економічних журналах і виданнях з

менеджменту. Авторами розглядаються різні аспекти регіонального стратегічного планування. Серед них Шендел Д., Панухник О., Гольдштейн Г. Я., Фетісов Г., Гранберг О. Г, Пушкар З., Хиггенс Дж. Стрикленд А. Дж., Орешин В, Гапоненко О. Л., Панухник О., Робертсон Р, Дикий О., Мінцберг Г., Патлахова В. та інші.

Головна причина розробки стратегії полягає в необхідності пошуку узгодженої відповіді на потреби розвитку та протидії домінуючим економічним і соціальним кризам. Стратегія створює основу для плану дій (програм і проєктів), котрі визначають, що саме буде зроблено, як і за який час, які ресурси треба буде виділити для досягнення цих цілей, які суб'єкти візьмуть на себе відповідні зобов'язання щодо впровадження.

Рівень конкурентоспроможності кожного регіону робить внесок у конкурентоспроможність усієї країни. Отже, великого значення для регіону, при цьому, набуває шлях досягнення успіху та високих конкурентних переваг, ключову роль цьому процесі відіграє інструмент стратегічного планування розвитку регіону. Використання зазначеного інструменту дозволяє визначити оптимальний шлях для досягнення стратегічних цілей розвитку регіону, до яких належать успішність економіки та соціальної сфери, досягнення конкурентних переваг, що в комплексі сприятиме досягненню стратегічної мети – високого рівня якості життя населення регіону.

Метою досліджень даної кваліфікаційної (магістерської) роботи виступає дослідження методичних засад стратегічного планування регіонального розвитку, детальний розгляд етапів формування стратегії, моніторинг та оцінка впровадженої стратегії розвитку регіону.

Для досягнення мети були сформовані і вирішені наступні **завдання**:

- визначення сутності стратегії та стратегічного планування розвитку регіону;
- дослідити методичні підходи до розробки стратегічного плану розвитку регіону;
- розглянути аспекти державного прогнозування економічного і соціального розвитку;
- обґрунтування принципів та основних правил регіонального стратегічного планування;
- розкрити сутність кожного з етапів стратегічного планування ;
- дослідити методи моніторингу та оцінки реалізованої стратегії розвитку регіону .

Об'єктом дослідження є процес стратегічного планування розвитку регіону, вибору та реалізації стратегій розвитку.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні аспекти стратегічного планування.

Методи дослідження. Для дослідження цілей та завдань поставлених в магістерській роботі було опрацьовано теоретико-методологічну основу стратегічного планування, сукупності принципів, прийомів і методів наукового пізнання в сфері управління регіону і прийомами його розвитку. Застосовувалися методи порівняльного аналізу, математико-статистичні методи для визначення тенденцій та діагностики демографічного, соціального, природно-ресурсного, екологічного та економічного розвитку регіону, Swot-аналізу та Swot-матриці для визначення сильних, слабких сторін, можливостей та загроз розвитку регіону, сценаріїв розвитку продуктивних сил регіону .

Інформаційною базою дослідження виступили законодавчі та нормативно-правові документи, аналітичні та статистичні матеріали, нормативні документи органів державного та регіонального рівнів управління, спеціальна економічна література, матеріали періодичних видань, науково-практичних конференцій, довідково-інформаційні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів

Набуло подальшого розвитку: обґрунтування факту, що стратегічне планування розвитку регіону має велике значення, результати і ефективність запровадження якого наносять вплив на стан держави в цілому.

Удосконалено: забезпечення системності при формуванні стратегій соціально-економічного розвитку регіону, аналіз методів для визначення сильних і слабких сторін регіону за допомогою Swot-аналізу та Swot-матриці, теоретично-методичному та прикладному опрацюванні етапів формування стратегії розвитку Чугуївського регіону. А саме:

удосконалено:

- рекомендації по формуванню та реалізації стратегічного планування регіонів на прикладі Чугуївського району;

- методи оцінки ефективності запровадженої стратегії .

набуло подальшого розвитку:

- теоретичні аспекти теоретичні аспекти формування стратегії розвитку регіону.

Практичне значення одержаних результатів

Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана на матеріалах роботи органу місцевого самоврядування. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані на створення умов ефективного планування

стратегій розвитку регіону та подальшої оцінки щодо її впровадження

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень є основою для формування дієвої стратегії регіонального розвитку. Результати досліджень опубліковані в матеріалах Вісника студентського наукового товариства ННІ бізнесу та менеджменту ХНТУСГ (м. Харків , ХНТУСГ, 2019), в матеріалах II Всеукраїнської конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» (м. Полтава , 2019 р.).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна ((магістерська)) робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Вона виконана на 101 сторінці комп'ютерного тексту, містить 13 таблиць, 3 рисунки, 5 схем та 3 діаграми. Список використаних джерел налічує 55 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ СТАРТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ» розглянуто: методичні основи стратегічного планування, стан та розвиток стратегічного планування в Україні, особливості стратегічного планування розвитку регіону.

У другому розділі «СТАН СТАРТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ» розглянуто: підготовку описово-аналітичної частини стратегії розвитку регіону, процедури планування та зміст стратегії розвитку регіону, визначення суб'єктів регіонального розвитку.

У третьому розділі «НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ СТАРТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНУ» розглянуто: напрями вдосконалення стратегічного планування, матеріально-технічне забезпечення реалізації стратегії, оцінку результативності впровадженої стратегії регіонального розвитку .

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній (магістерській) роботі розглянуті теоретично-методичні основи стратегічного планування; проведено аналіз місцевості Чугуївського району; визначено етапи формування стратегії та напрямки вдосконалення стратегічного планування. За результатами дослідження зроблені наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру.

1. Під загальними функціями управління слід розуміти відносно відокремлені напрями управлінської діяльності, які забезпечують управлінську дію, відображаючи її суть і зміст на всіх рівнях державного управління. Саме ці функції беруть участь у здійсненні управлінського процесу.

2. Основним результатом державного стратегічного планування є: системність, ефективність і передбачуваність розвитку органів державної влади і соціально-економічного середовища країни.

3. Прогнозування та програмування соціально-економічного розвитку є складовими механізми державного управління та одним з найвагоміших інструментів забезпечення досягнення цілей та реалізації завдань економічної політики держави.

4. Основні завдання, які вирішуються при розробці стратегічного плану розвитку будь-якого об'єкта економіки, пов'язані з підвищенням його адаптованості до умов, що постійно змінюються. Система стратегічного планування зорієнтована на прискорене досягнення стратегічних цілей розвитку суспільства.

5. Стратегічне планування місцевого розвитку спрямоване на вирішення одного з основних завдань будь-якої системи: пошук відповіді на питання про ключові

точки, куди необхідно спрямовувати доступні ресурси для того, щоб забезпечити нормальне відтворення і розвиток системи життєдіяльності території.

6. В основу стратегічного планування покладено раціональну модель прийняття рішення, де можна виділити дві основні фази – фазу підготовки, розробки та прийняття стратегії (власне стратегічне планування) і фазу її реалізації.

7. Перш за все при розробці стратегії потрібно всі сили направити для проведення дослідження існуючих соціально-економічних і структурних даних, наявних на національному, регіональному, місцевому та будь-якому іншому інституціональному рівні.

8. Дослідження Чугуївського району показують що рівень зайнятості населення району віком 15-70 років склав 70,0%, рівень безробіття – 0,92%. До активних форм зайнятості станом на 01.10.2018 року залучено 1194 особи, за 2017 рік – 1264 особи. Чисельність працевлаштованих безробітних громадян склала 501 особу, професійним навчанням охоплено 274 безробітних, до громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 416 безробітних.

9. Аналіз господарського стану Чугуївського району призвів до висновків, що район займає провідні місця за підсумками жнив і врожайністю ранніх зернових культур, має крупні заводи та наповненій продукцією виробників місцевого розташування. За підсумками 9 місяців 2019 року агропромисловий комплекс району зайняв третє місце в області по врожайності ранніх зернових та зернобобових культур (51,9 ц/га).

10. Чугуївський район – один з найбільш промислово розвинених, що має потужний промисловий комплекс. Так, у районі 13 промислових підприємств семи галузей.

11. Інформаційною базою для оцінювання соціально-економічного стану території можуть стати статистичні дані про розвиток за кілька років, звіти про виконання окремих програм, реалізованих на відповідній території, різні обстеження, результати соціологічних опитувань та анкетування, матеріальні, фінансові, міжрегіональні баланси, баланс трудових ресурсів тощо.

12. Реалізація стратегії здійснюватиметься на основі партнерства, координації та узгодження діяльності всіх основних учасників цього процесу.

13. Моніторинг стосується процесу виконання стратегічного плану. Оцінювання забезпечує перегляд ефективності процесу реалізації стратегії та успішності результатів. Оцінювання пов'язане з припущеннями, на яких ґрунтувався стратегічний план та умовами успіху його впровадження.

14. В ході дослідження, визначено, що підвищення результативності стратегічного планування може бути реалізовано за рахунок системної діяльності, вона дасть можливість сформуванню цілісної взаємоузгодженої системи планування місцевого розвитку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

1. Перепелиця О.О Місце стратегічного планування у регіональному управлінні / Перепелиця О.О // Вісник Студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, м. Харків, № 1/19 -С. 57-59.

2. Перепелиця О.О Проблеми економічної та політичної ситуації в Україні на регіональному рівні. /

Перепелиця О.О // Матеріали ІІ Всеукраїнської конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки», полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, 4 грудня 2019 р. – у друці.

АНОТАЦІЯ

Перепелиця О.О. Стратегічне планування розвитку регіону

Кваліфікаційна (магістерська) робота присвячена дослідженню методичних засад стратегічного планування регіонального розвитку та підходів до розробки стратегічного плану розвитку регіону, детально розглянуто та опрацьовано на прикладі Чугуївського району етапи формування стратегії, моніторинг та оцінка впровадженої стратегії розвитку регіону.

Ключові слова: стратегічне планування, державна регіонально політика, стратегія розвитку регіону, етапи формування стратегії, моніторинг.

SUMMARY

Perepelitsa O. O. Strategic planning of development of the region.

Qualification ((master's)) work is devoted to the study of the methodological foundations of strategic planning of regional development and approaches to the development of a Strategic plan for the development of the region, the stages of strategy formation, monitoring and evaluation of the implemented development strategy of the region are considered in detail and worked out on the example of Chuguevsky district.

Key words: strategic planning, state regional policy, regional development strategy, stages of strategy formation, monitoring

Комп'ютерний набір і верстка
О. О. Перепелиця

Підп. до друку _____. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № ___

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.